

Talouden tasapainotusohjelman hyväksyminen vuosille 2026-2029

Kaupunginhallitus 08.06.2026 § 128

Talouden tasapainottamisohjelma 2026–2029

Viitasaaren kaupungin taloudellinen toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi viime vuosina. Vaikka kaupunki saavutti vuosina 2023–2024 ylijäämäiset tilinpäätökset, osoittavat talouden päivitetyt painelaskelmat kaupungin talouden olevan rakenteellisesti epätasapainossa tulevina vuosina. Menojen kasvu uusista lakisääteisistä tehtävistä, kustannusten noususta sekä henkilöstön palkkaratkaisuista johtuen ylittää pysyvästi verorahoituksen ja valtionosuuksien kasvun, minkä seurauksena kaupungin talous muodostuu ilman korjaavia toimenpiteitä alijäämäiseksi koko suunnittelukaudella. Päivitetyn poisto-ohjelman vaikutuksesta kaupungin talouden sopeuttamistarve on tarkentunut noin kolmeen miljoonaan euroon vuodessa.

Kaupunginvaltuusto päätti talousarvion 2026 hyväksymisen yhteydessä käynnistää talouden tasapainottamisohjelman päivittämisen. Kaupunginhallitus nimesi tammikuussa 2026 laajapohjaisen taloustyöryhmän valmistelemaan ohjelmaa. Valmistelutyötä on tehty yhteistyössä Finnish Consulting Group Oy:n asiantuntijoiden kanssa. Työn pohjaksi laadittiin talous- ja toiminta-analyysi, palvelu- ja kustannusvertailuja, palvelutarve-ennusteita sekä kiinteistökannan tarkasteluja. Valmisteluun sisältyi lisäksi viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden haastatteluja, henkilöstö- ja kuntalaiskyselyitä sekä valtuuston useita iltakouluja ja keskustelutilaisuuksia.

Tasapainottamisohjelman lähtökohtana ei ole yksinomaan säästöjen etsiminen, vaan kaupungin strateginen arvio siitä, millaisena Viitasaari haluaa tulevaisuudessa toimia. Valmistelussa on pyritty löytämään tasapaino taloudellisen kestävyuden ja kaupungin elinvoiman välillä. Keskeisinä periaatteina ovat arjen kannalta kriittisten palveluiden turvaaminen, näennäissäästöjen välttäminen sekä päätösten kokonaisvaikutusten arviointi kuntalaisten, henkilöstön, kaupungin vetovoiman ja palvelutuotannon näkökulmista.

Strateginen näkökulma

Talouden tasapainottamisohjelman valmistelussa on pidetty keskeisenä lähtökohtana sitä, että talouden sopeuttaminen ei saa tarkoittaa kaupungin tulevaisuuden mahdollisuuksista luopumista. Vaikka ohjelma sisältää palveluiden laajuuteen, toimintatapoihin ja resursointiin kohdistuvia muutoksia, tavoitteena on samanaikaisesti turvata Viitasaaren elinvoiman kehittämisen edellytykset myös tulevina vuosina. Talouden haasteet ovat merkittäviä, mutta ne ovat hallittavissa ja voitettavissa suunnitelmallisella päätöksenteolla, vastuullisella taloudenpidolla sekä määrätietoisella toimeenpanolla. Kyse ei ole kriisistä, vaan kaupungin toiminnan sopeuttamisesta muuttuneeseen toimintaympäristöön ja tulo- ja verorahoituksen tasoon.

Tasapainottamisohjelman tavoitteena on luoda vakaa taloudellinen perusta, jonka varaan voidaan rakentaa myös tulevaisuuden kasvua ja elinvoimaa. Talouden tasapainottamisen rinnalla kaupunki jatkaa aktiivista elinvoimatyötä, yritystoiminnan kehittämistä, työllisyyden edistämistä sekä

kaupungin veto- ja pitovoimatekijöiden vahvistamista. Muuttuneessa kuntakentässä elinvoimaa on tarkasteltava entistä laajemmin ja uudesta näkökulmasta, minkä vuoksi tasapainottamisohjelman keskeiset linjaukset tulee huomioida myös käynnistyvässä kaupunkistrategian päivytystyössä.

Strategiatyössä tullaan arvioimaan, millä uusilla toimintatavoilla, kumppanuuksilla ja kehittämistoimilla Viitasaari voi vahvistaa asemaansa tulevaisuudessa. Samalla on tarpeen tarkastella ennakkoluulottomasti myös uusia tulorahoituksen lähteitä, investointien vaikuttavuutta sekä mahdollisuuksia hyödyntää ulkopuolista rahoitusta nykyistä tehokkaammin.

Tavoitteena on, että talouden tasapainottaminen ja elinvoiman kehittäminen eivät ole toisilleen vastakkaisia tavoitteita, vaan muodostavat yhdessä perustan kestäväälle, elinvoimaiselle ja tulevaisuuteen katsovalle Viitasaarelle.

Taloustyöryhmän esitys

Taloustyöryhmä esittää valtuustolle vuosille 2026–2029 laadittua tasapainottamisohjelmaa, jonka toimenpiteiden yhteenlaskettu vaikutus on noin 2,65 miljoonaa euroa. Toimenpiteet koostuvat pysyvistä toimintakatetta parantavista ratkaisuista, rakenteellisista uudistuksista, toiminnan tehostamisesta sekä osittain verorahoituksen lisäämisestä. Ohjelman henkilöstövaikutukset ovat arviolta noin 9–11 henkilötyövuotta suunnittelukauden aikana, ja ne on tarkoitus toteuttaa ensisijaisesti eläköitymisten, määräaikaistilojen päättymisen sekä tehtäväjärjestelyjen kautta. Ohjelma ei sisällä koko henkilöstöön kohdistuvia lomautuksia.

Valmistelussa on tunnistettu, että esitettävät toimenpiteet eivät yksin vielä täysin poista talouden rakenteellista alijäämää muuttuneen poistotason vuoksi. Ohjelma kuitenkin ohjaa kaupungin taloutta merkittävästi kestävämmälle uralle ja luo edellytykset talouden tasapainottamiselle valtuustokauden loppuun mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää ohjelman mukaisten toimenpiteiden johdonmukaista toimeenpanoa, talouskurin säilyttämistä sekä aktiivista seuranta osana talousarvioiden valmistelua ja kaupungin normaalia johtamisjärjestelmää.

Valittu keinovalikoima parantaa merkittävästi kaupungin taloudellista asemaa ja ohjaa taloutta kestävämmälle uralle, mutta ei yksin riitä saavuttamaan täyttä tasapainoa kasvaneen poistotason vuoksi. Talouden tasapainottaminen edellyttää jatkossakin menojen sopeuttamista, tulorahoituksen vahvistamista sekä näiden toimenpiteiden määrätietoista toimeenpanoa.

Onnistuminen perustuu erityisesti päätettyjen toimenpiteiden vastuuttamiseen, järjestelmälliseen toteuttamiseen ja aktiiviseen seurantaan. Seurannan avulla voidaan arvioida toimenpiteiden taloudellisia vaikutuksia ja tarvittaessa reagoida tilanteeseen täydentävillä ratkaisuilla. Samalla on huolehdittava siitä, etteivät uudet menolisäykset tai toiminnan laajennukset heikennä saavutettavia hyötyjä. Talouden tasapainon säilyttäminen edellyttää myös jatkossa tiukkaa taloudenpitoa, toiminnan jatkuvaa kehittämistä sekä toimintakatteen kasvun hallintaa.

Talouden tasapainottamisohjelma on luonteeltaan puitepäätös. Yksittäiset toimenpiteet valmistellaan ja päätetään hallintosäännön mukaisten toimivaltuuksien puitteissa osana talousarviovalmistelua, erillisiä toimielinkäsittelyjä sekä operatiivista johtamista.

Oheismateriaali:

- Talouden tasapainotusohjelma 2026 – 2029
- Talouden tasapainotusohjelma 2026 – 2029 ennakkovaikutusten arviointi

Lisätiedot: Kaupunginjohtaja Helena Vuopionperä-Kovanen, puh. 050 307 6114, helena.vuopionpera-kovanen@viitasaari.fi

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja:

Taloustyöryhmä esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto:

1. hyväksyy liitteenä olevan Viitasaaren kaupungin talouden tasapainotusohjelman vuosille 2026–2029;
2. velvoittaa toimialat ja vastuualueet toteuttamaan tasapainotusohjelmaan sisältyvät toimenpiteet ohjelmassa esitetystä aikataulusta;
3. edellyttää, että tasapainotusohjelman toimeenpanoon liittyvät vastuut määritellään selkeästi ja että toimenpiteiden toteutumista seurataan järjestelmällisesti osavuosikatsausten sekä tilinpäätöksen yhteydessä;
4. edellyttää, että tasapainotusohjelman toteutuksesta raportoidaan kaupunginhallitukselle säännöllisesti osavuosikatsausten yhteydessä;
5. toteaa, että valtuuston päätösten toteutumisen seuranta tapahtuu osavuosikatsausten ja tilinpäätösten (toimintakertomusten) yhteydessä sekä että tarkastuslautakunta arvioi omalta osaltaan valtuuston päätösten täytäntöönpanoa ja toteutumista;
6. antaa vuoden 2027 talousarvion sekä vuosien 2028–2029 taloussuunnitelman valmistelulle seuraavat linjaukset:
  - toimintakatteen kasvu ei saa talousarviovalmistelussa ylittää vuoden 2026 tasoa ilman kaupunginhallituksen erillistä päätöstä;
  - toimintaa ja palvelutuotantoa tulee kehittää siten, että toimintakatteen kasvu pysyy tasapainotuskauden jälkeen selvästi alle kolmen (3) prosentin vuositasolla;
  - uusia tehtäviä, palvelulaajennuksia tai muita toimintamenoja lisääviä avauksia ei lähtökohtaisesti toteuteta ilman vastaavaa rahoitusta tai kompensoivia säästötoimenpiteitä;
  - investointiohjelman suunnitelmavuosille merkityt investoinnit tulee arvioida uudelleen huomioiden kaupungin muuttunut poistotaso, investointien välttämättömyys, kaupungin taloudellinen kantokyky sekä investointien vaikutukset tulevien vuosien käyttötalouteen;
7. päättää, että kaupunginhallitus valmistelee tarvittaessa lisätoimenpiteitä kaupungin talouden tasapainottamiseksi, mikäli ohjelman tavoitteiden saavuttaminen tai kaupungin talouden tasapaino sitä edellyttää;

8. toteaa, että talouden tasapainottamisen ohjausryhmä voi jatkaa toimintaansa ohjelman toimeenpanon tukena, valmistelun ohjaajana sekä valtuuston hyväksymien linjausten toteutumisen seurannassa;
9. valtuuttaa kaupunginjohtajan ja talous- ja tietohallintojohtajan tekemään tarvittaessa teknisluonteisia korjauksia materiaaleihin.

Kaupunginjohtaja täydensi päätösehdotusta kokouksessa lisäten seuraavan kohdan:

10. Prosessin täytäntöönpanossa kiinnitetään huomiota hankintojen suunnitelmalliseen ja vuosikelloitettuun toteuttamiseen sekä sähköisen tilavarausjärjestelmän laajaan käyttöönottoon syksyn 2026 aikana.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen kohdat 1-10 yksimielisesti.

Merkitään pöytäkirjaan, että kaupunginjohtaja Helena Vuopionperä-Kovanen esitteli asiaa kokouksessa.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Jatkokäsittelyyn kaupunginvaltuusto

Kaupunginvaltuusto 15.06.2026
660/02.00.02/2025

Oheismateriaali:

- Talouden tasapainotusohjelma 2026 – 2029
- Talouden tasapainotusohjelma 2026 – 2029 ennakkovaikutusten arviointi

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto

1. hyväksyy liitteenä olevan Viitasaaren kaupungin talouden tasapainotusohjelman vuosille 2026–2029;
2. velvoittaa toimialat ja vastualueet toteuttamaan tasapainotusohjelmaan sisältyvät toimenpiteet ohjelmassa esitetyssä aikataulussa;
3. edellyttää, että tasapainotusohjelman toimeenpanoon liittyvät vastuut määritellään selkeästi ja että toimenpiteiden toteutumista seurataan järjestelmällisesti osavuosisikatsausten sekä tilinpäätöksen yhteydessä;
4. edellyttää, että tasapainotusohjelman toteutuksesta raportoidaan kaupunginhallitukselle säännöllisesti osavuosisikatsausten yhteydessä;
5. toteaa, että valtuuston päätösten toteutumisen seuranta tapahtuu osavuosisikatsausten ja tilinpäätösten (toimintakertomusten) yhteydessä sekä että tarkastuslautakunta arvioi omalta osaltaan valtuuston päätösten täytäntöönpanoa ja toteutumista;

6. antaa vuoden 2027 talousarvion sekä vuosien 2028–2029 taloussuunnitelman valmistelulle seuraavat linjaukset:
- toimintakatteen kasvu ei saa talousarviovalmistelussa ylittää vuoden 2026 tasoa ilman kaupunginhallituksen erillistä päätöstä;
  - toimintaa ja palvelutuotantoa tulee kehittää siten, että toimintakatteen kasvu pysyy tasapainotuskauden jälkeen selvästi alle kolmen (3) prosentin vuositasolla;
  - uusia tehtäviä, palvelulaajennuksia tai muita toimintamenoja lisääviä avauksia ei lähtökohtaisesti toteuteta ilman vastaavaa rahoitusta tai kompensoivia säästötoimenpiteitä;
  - investointiohjelmaan suunnitelmavuosille merkityt investoinnit tulee arvioida uudelleen huomioiden kaupungin muuttunut poistotaso, investointien välttämättömyys, kaupungin taloudellinen kantokyky sekä investointien vaikutukset tulevien vuosien käyttötalouteen;
7. päättää, että kaupunginhallitus valmistelee tarvittaessa lisätoimenpiteitä kaupungin talouden tasapainottamiseksi, mikäli ohjelman tavoitteiden saavuttaminen tai kaupungin talouden tasapaino sitä edellyttää;
8. toteaa, että talouden tasapainottamisen ohjausryhmä voi jatkaa toimintaansa ohjelman toimeenpanon tukena, valmistelun ohjaajana sekä valtuuston hyväksymien linjausten toteutumisen seurannassa;
9. valtuuttaa kaupunginjohtajan ja talous- ja tietohallintojohtajan tekemään tarvittaessa teknisluonteisia korjauksia materiaaleihin.
10. päättää, että prosessin täytäntöönpanossa kiinnitetään huomiota hankintojen suunnitelmalliseen ja vuosikelloitettuun toteuttamiseen sekä sähköisen tilavarausjärjestelmän laajaan käyttöönottoon syksyn 2026 aikana.

Päätös

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Ote lautakunnat, palvelualuejohtajat, esihenkilöt